

Секція II. ПРАВА ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ ТА В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ, МЕХАНІЗМИ ЇХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ

Я. В. Барвенко
студ. IV курсу, спеціальність «Право»,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Науковий керівник: к.ю.н, доцент кафедри конституційного
права та правосуддя А. В. Левенець

ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА НА ЗАБУТТЯ

У XXI столітті важко уявити життя людей без Інтернету, як інструменту для спілкування, розваг, обміну даними, роботи. Проте така ситуація має дві сторони однієї медалі: з одного боку використання інтернет-технологій є вкрай зручним й дуже полегшує життя сучасних людей, однак «платою» за такий комфорт є те, що «цифрові сліди», які залишає користувач зберігаються та оброблюються відповідними операторами Web мережі. Не завжди ця інформація про суб'єкта є доречною та необхідною, саме через це стрімкого розвитку набуло право на забуття (англ. “right to be forgotten”).

Право на забуття — право людини, яке дозволяє їй вимагати за певних умов видалення своїх особових даних із загального доступу через пошукові системи. Насамперед це право стосується застарілої, недоречної, неповної, неточної або «незручної» інформації стосовно певного суб'єкта [1].

Поширення ідеї існування та необхідність захисту права на забуття пов'язують із гучною справою «**Google Spain SL, Google Inc. V Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González**» (також відома як справа Костехи Гонсалеса). Як вбачається з остаточного рішення Суду Європейського Союзу по цій

справі, в 2010 році пан Гонсалес звернувся зі скаргою на іспанське видання La Vanguardia Ediciones SL, Google Spain та Google Inc в Іспанське агентство захисту персональних даних (AEPD). Заявник скаржився на те, що коли користувачі пошуковика «Google» робили запит на пошук його імені, то їм видавалися посилання на он-лайн ресурси іспанського видання La Vanguardia, які містили інформацію про події, які відбувалися в 1998 році і були пов'язані з арештом будинку заявника через борги. В цій скарзі заявник вимагав видалення або приховання персональних даних, що його стосуються аби вони більше не з'являлися при пошуку його імені. Як результат, місцевим іспанським судом було об'єднано 180 схожих проваджень і передано до Суду Європейського союзу [2]. В резолютивній частині рішення Суд зазначив, що корпорації, які збирають особисту інформацію для отримання прибутку, повинні прибрати посилання за запитом особи, тому що фундаментальні права переважають над комерційними інтересами, а в окремих випадках — над публічними інтересами щодо доступу до інформації. При цьому Суд залишив незмінним рішення національних іспанських установ про відмову видалити первісну статтю щодо особистого банкрутства заявника з сайту медіа-ресурсу [3]. Суд також наголосив, що ця справа не є універсальною, а право на забуття не є абсолютним, тому рішення в аналогічних справах виноситимуться на основі фактичних обставин (принцип case-by-caseassessment) [4].

Наведене вище рішення дало поштовх до того, що компанія Google опублікувала он-лайн форму, метою якої є допомога у формуванні запиту на видалення із результатів пошуку посилань, які містять «недоречну, неактуальну чи невідповідну меті обробки» інформацію [5]. Окрім цього, на виконання вищезазначеного рішення 14 квітня 2016 р. Європейським парламентом та Радою Європейського Союзу було прийнято Загальний регламент про захист даних 2016/679 (англ. General Data Protection Regulation), який встановлює норми, пов'язані із захистом фізичних осіб щодо обробки персональних даних і норми, що стосуються вільного пе-

реміщення персональних даних. Відповідно до цього Регламенту перелік прав суб'єктів персональних даних складають: 1) право на інформацію про обробку; 2) право на доступ до даних; 3) право на виправлення даних; 4) право на видалення даних; 5) право на обмеження обробки; 6) право переносу даних; 7) право на заперечення; 8) права щодо автоматизованого прийняття рішень, включаючи складання профілю; 9) право знати про витоки даних [6].

Варто зазначити, що наразі немає єдиного розуміння того, чи є право на забуття новим кроком у розвитку групи цифрових прав чи це є наступом на свободу слова. Так, правозахисники з Британського союзу громадських організацій притримуються позиції, згідно з якою наявність можливості подання заяви про видалення певної інформації про особу з пошуковика може бути використано авторитарними режимами з метою встановлення контролю публічно доступної інформації. В свою чергу, Верховний суд Канади зауважив, що канадські суди мають право вимагати від Google видалення посилань у всьому світі [4]. Французький регулятор даних (Національна комісія з питань інформатизації та свобод) стверджує, що потрібно змусити Google розширити територію розповсюдження цього права, щоб воно стало універсальним у всьому світі. Проте, у своєму рішенні від 24.09.2019 р. Суд Європейського Союзу у справі Google проти Франції встав на сторону компанії та зазначив, що право на забуття поширюється тільки на версію пошукової системи на території держав-членів Європейського Союзу [7].

Підсумовуючи вищевикладене можна зазначити, що поява права на забуття є цілком логічним результатом розвитку Інтернет-мережі та взаємодії людини з нею. Однак механізм застосування та захисту цього права не є досконалим і потребує подальшого доопрацювання. З приводу застосування цього принципу на теренах України, то на разі невідомо жодного випадку звернення до суду з метою захисту цього права, що може свідчити або про досить низький рівень правової культури населення, або про відсутність порушень цього права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Право на забуття: Стаття з Інтернет-ресурсу Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE_%D0%BD%D0%B0_%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D1%83%D1%82%D1%82%D1%8F (дата звернення: 01.03.2020 р.).
2. Judgment of the CJEU (Grand Chamber) in case C-131/12 from 13.05.2014. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:62012CJ0131&from=EN> (дата звернення: 01.03.2020 р.).
3. Разметаєва Ю. С. Формування новітніх прав людини під впливом ІТ: матеріали Третьої міжнародної щорічної конференції. URL: <http://aphd.ua/publication-567/> (дата звернення: 02.03.2020 р.).
4. Юридична Газета. Право на забуття загрожує свободі слова: матеріали з юридичного інтернет-ресурсу «Юридична газета online». URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/pravo-na-zabuttya-zagrozhue-svobodi-slova--pravozahisniki.html> (дата звернення: 02.03.2020 р.).
5. Гук І-М. Право на забуття: що варто знати: матеріали з юридичного Інтернет-ресурсу «Протокол». URL: https://protocol.ua/ua/pravo_na_zabuttya_shcho_varto_znati/ (дата звернення: 02.03.2020 р.).
6. Радейко Р. GDPR. Офіційний український переклад. URL: <http://aphd.ua/gdpr-ofitsiyniy-ukrainskyi-pereklad-/> (дата звернення: 04.03.2020 р.).
7. Андрощук Г. Суд ЄС: Google виграв спір щодо права на забуття: матеріали з юридичного Інтернет-ресурсу «Юридична газета online». URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/sud-es-google-vigrav-spir-shchodo-prava-na-zabuttya.html> (дата звернення: 04.03.2020 р.).